

Список використаних джерел

1. Подпратов Г.І., Скалецька Л.Ф., Сеньков А.М., Хилевич В.С. Зберігання і переробка продукції рослинництва : навч. посібник. Київ : Мета, 2002. 495 с.
2. Подпратов Г. І., Скалецька Л.Ф., Сеньков А.М. Технологія зберігання і переробки продукції рослинництва. Практикум: навч. посібник. Київ : Вища освіта, 2004. 272 с.

УДК 631.81:633.853.494

ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРА РОСТУ НА УРОЖАЙНІСТЬ РІПАКУ ЯРОГО ГІБРИДУ «КУЛЬТУС КЛ»

Гудим О.В., кандидат с.-г. наук, старший викладач
Державний біотехнологічний університет

Виробництво олійних культур в Україні в останні десятиріччя зорієнтовано переважно на соняшник, як основну сировину для промислового виробництва, проте ріпак залишається затребуваною ринково привабливою культурою, на яку стабільно є попит [1]. Ріпак є відомим в культурі землеробства понад 4 тис. років до н. е., оскільки є джерелом зелених кормів і відновлення родючості ґрунту, якісна сировина для виробництва біопалива. Насіння ріпаку містить 38–50 % олії, 16–29 % білку, 6–7 % клітковини, 24–26 % безазотистих екстрактивних речовин і посідає третє місце з-поміж олійних культур [2]. Його вирощують у понад 30 країнах світу. Ріпак ярий та озимий належить до основних олійних культур у світі після соняшника та сої і є найбільш придатною сировиною для виробництва біодизелю. Власне насіння ріпаку вважають європейським джерелом енергії [3]. Отримане біопаливо дозволить скоротити на 60 % парниковий ефект, порівнюючи з традиційними видами палива. Тому ріпакова олія широко використовується як джерело відновлювальної біоенергії. З кожної тони насіння виробленого ріпаку 42 % трансформується в олію та використовується в харчовій, важкій промисловості, а інші 56 % виробництва – на кормові цілі. Культура ріпаку також має значні агроекологічні, соціальні та економічні перспективи в Україні. Розширення площ його вирощування створює альтернативу культурі соняшнику [4].

Метою досліджень було встановити вплив різних доз регулятора росту на урожайність, ріст, розвиток і продуктивність рослин ріпаку ярого.

У якості досліджуваного матеріалу використовували дві норми внесення регулятора росту Тілмор 240 КЕ (0,75 л/га, 1,2 л/т) та гібрид ярого ріпаку «Культус КЛ».

Польові досліді були закладені в 2023 році відповідно до загальноприйнятої методики польового експерименту. Площа посівної ділянки – 50,4 м² (3,6 × 1 м), облікової – 36 м² (3,6 × 1 м), повторність – чотириразова. Дослід закладався з послідовним розміщенням варіантів в блоці повторювання, а повторювання – у дві смуги.

За результатами проведених досліджень встановлено, що на контрольному варіанті (без обробки) висота рослин ріпаку ярого у фазу розетки (6–8 листків) складала 8,7 см. Проходження процесів росту у рослин ріпаку було обумовлено також і особливими умовами погоди за час вегетації.

Рослини ріпаку ярого гібриду «Культус КЛ» у фазу бутонізації за варіантами мали висоту рослин у межах 90,6 см до 96,2 см.

Найбільшу висоту (135,3 см) у фазу цвітіння рослини ярого ріпаку гібрида «Культус КЛ» формували на варіанті Тілмор 240 КЕ – (1,2 л/га), найменшу – на контролі, яка становила 128,3 см.

Проведені нами дослідження дозволили встановити пряму залежність між застосуванням різних норм внесення регулятора росту Тілмор 240 КЕ на ріпаку ярого гібрид «Культус КЛ» та підвищенням висоти рослин.

Одержання високих показників урожайності сільськогосподарських культур є можливим тільки завдяки комплексному, своєчасному та якісному забезпеченню умов життєдіяльності рослин [4].

Застосування регулятора росту (Тілмор 240 КЕ – 0,75л/га) у фазу (4– 7 листків) дозволило отримати приріст 1,7 стручків на 1 рослину. На контролі рослини ріпаку сформували 54,4 шт./рослину. При цьому в одному стручку сформувалось 22,3 шт насінини, (на контролі – 20,4 шт).

Найбільший приріст показника формування стручків на рослинах ріпаку ярого (2,7 шт./рослину), зумовило використання Тілмор 240 КЕ – 1,2 л/га. На контролі рослини ріпаку сформували 54,4 шт./рослину. При цьому в одному стручку сформувалось 21,3 шт насінини, (на контролі – 20,4 шт).

За таких умов застосування добрив також вплинуло на зміну показника маси 1000 насінин. На варіанті з внесенням (Тілмор 240 КЕ – 0,75 л/га) маса 1000 насінин становила 4,13 г. Найбільше значення (4,16 г) отримано при застосування регулятора росту (Тілмор 240 КЕ – 1,2 л/га), при цьому контрольний варіант становив 4,10 г.

Отже, результати проведених досліджень свідчать про ефективність використання регулятора росту Тілмор 240 КЕ на культурі ріпаку ярого, що призводить до підвищення показників елементів продуктивності та забезпечує приріст врожаю 0,56 т/га

Список використаних джерел

1. Дудар Т. Г. Стратегія розвитку ринку ріпаку та продуктів його переробки: монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2007. 166 с.
2. Інноваційні ресурсозберігаючі технології вирощування ріпаку / за ред. Д.І. Мазоренка і Г.Є. Мазнева. Харків, 2008. 143 с

3. Кукса Ю. А., Комарова І. Б. Залежність урожайності ріпаку ярого від норм висіву, строків і способів сівби в умовах Північного Степу. *Вісник аграрної науки*. 2017. № 8. С. 32–36.

4. Поляков, О. І., Нікітенко О. В. Формування врожайності ріпака ярого в залежності від агроприймів вирощування в умовах південного Степу України. *Науково-технічний бюлетень Інституту олійних культур НААН*. 2002. № 17. С. 134–138.

5. Токарчук Д.М. Сучасний стан, ефективність та перспективи виробництва ріпаку в ЄС та Україні. *Агросвіт*. 2015. № 13. С.19 – 23

УДК 633.11"324":631.526.3:338.312(477)(292.485)

СОРТОВІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Місюра О.І., аспірант
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України*

В аграрному виробництві України, особливе місце займає пшениця озима [1]. За вирощування в зоні Лісостепу значна увага приділяється вибору сортів пшениці озимої з високим рівнем адаптації до умов вирощування та високим потенціалом урожайності [2]. Адаптивність та стабільність сортів є ключовим аспектом для сталого виробництва зерна пшениці, оскільки дозволяє оптимізувати використання добрив і знижувати навантаження на довкілля [3, 4].

З метою встановлення високоадаптивних сортів пшениці озимої для умов Лівобережного Лісостепу України, на базі агрофірми ТОВ "АГРОКІМ", розташованої у Чернігівській області, проводяться польові дослідження. Тип ґрунту – чорнозем малогумусний середньосуглинистий. Польові дослідження передбачають закладання двофакторного дослідження: *фактор А* – «сорт»; *фактор В* – «диференційне внесення азотних добрив». У ході експерименту було випробувано 16 сортів пшениці озимої різної регіональної селекції та три рівні азотного живлення: 100 кг/га, 50 кг/га та 0 кг/га у діючій речовині. Польові дослідження закладались і проводились відповідно до сучасних методик дослідної справи [5]. Спостереження за ростом і розвитком пшениці озимої проводили відповідно до шкали ВВСН [6]. Отримані результати досліджень були оброблені з використанням дисперсійного аналізу (ANOVA).

Аналіз результатів дослідження дозволив встановити значні відмінності щодо урожайності між сортами, залежно від рівня азотного живлення. При нормі 0 кг/га середня урожайність найкращих 3-х сортів склала 6,35–6,44 т/га, що свідчить про значний потенціал сортів навіть за відсутності додаткового